

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО №1, №2

Спеціальний інструмент (фах)

Освітній ступінь

бакалавр

Курс	1-4
Семестр	1-8

Спеціальність

025 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма

Фортепіано

Статус

обов'язкова / вибіркова

ECTS	31
Годин	930
Індивідуальн і години	354
Самостійна робота	576

Семестровий контроль

екзамен/залік/державна
атестація

Інформація про викладача

ПІБ	Рощина Тетяна Олександрівна, завідувач кафедри спеціального фортепіано №2, професор, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України Ринденко Оксана Валеріївна, в.о. професора, кандидат мистецтвознавства Рябов Сергій Ігорович, в.о. доцента
Профіль викладача	
e-mail	tatyanaroschina58@gmail.com, oksanaryndenko@gmail.com, serheyriabov@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою курсу «Спеціальний інструмент (фах)» є підготовка висококваліфікованих фахівців-піаністів, які володіють художньою музично-виконавською майстерністю, необхідною для самостійної професійної діяльності в галузі сольного виконавства, фортепіанної педагогіки, концертмейстерства та ансамблевого виконавства.

Головні завдання курсу «Спеціальний інструмент (фах)» полягають у вихованні у студентів національної свідомості, естетичної культури, художнього мислення, у всебічному розвитку здібностей студентів, найбільш повному розкритті їх індивідуальностей, постійному стимулюванні творчої ініціативи, опануванні значного концертного репертуару, створенні умов для реалізації виконавського потенціалу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- особливості та специфіку фортепіано, основні закономірності фортепіанної техніки, механіку використання звукових можливостей інструменту, особливості використання засобів музичної виразності фортепіано на різних етапах розвитку світової і національної музичної культури;
- сучасні досягнення в галузі фортепіанного виконавства, педагогіки та музичної творчості;

- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- принципи збирання, систематизації, узагальнення та використання інформації і проведення наукових досліджень з фаху;
- принципи редагування та рецензування нових текстів;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати завдання творчого, навчально-просвітницького, науково-дослідницького та методичного характеру.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію;
- володіти засобами виконавської виразності та технічною майстерністю;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- вивчати і розвивати кращі традиції виконавських шкіл;
- поєднувати виконавську майстерність з виконавським осмисленням твору;
- проводити музично-просвітницьку і критичну діяльність;
- редагувати та рецензувати тексти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати навички:

- самостійної роботи;
- швидкого опанування незнайомих творів;
- читання з листа;
- оволодіння різноманітним арсеналом піаністичної техніки;
- побудування власної виконавської інтерпретації;
- професійної підготовки для виконання концертної програми на сцені.

Навчальна дисципліна є стрижнем фахової підготовки здобувачів за спеціалізацією «фортепіано» та має міждисциплінарний характер. Дисципліна «Спеціальний інструмент (фах)» інтегрує навички, вміння та знання різних видів діяльності піаніста в глибоких зв'язках з історико-теоретичною, культурологічною, педагогічною та практичною фаховою підготовкою. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця навчальна дисципліна «Спеціальний інструмент (фах)» невідривно пов'язана з предметами фахового циклу, а також з предметами як фундаментального (культурологічного, музикознавчого) циклу. Отримані практичні навички, вміння та засвоєні теоретичні знання під час вивчення навчальної дисципліни можна використовувати в подальшому під час опанування навчальних дисциплін: «Концертмейстерський клас», «Камерний ансамбль», «Фортепіанний ансамбль», «Методика викладання гри на фортепіано» тощо.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі набудуть наступних програмних результатів навчання:

- демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності;
- володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів;
- демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності піаніста;
- аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та виконавських засобів виразності;
- відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію у фортепіанному виконавстві;
- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;
- застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській практичній діяльності за фахом;
- демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності піаніста.

Перелік тем

- Тема 1. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень студента.
- Тема 2. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору. Акцентуація уваги студента на навичках уважного ставлення до аплікатури під час розбору поліфонічного твору барокової доби.
- Тема 3. Робота над аплікатурою поліфонічних творів з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання.
- Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.
- Тема 5. Специфіка музичної мови поліфонічного твору барокової доби.
- Тема 6. Опанування вправ для подолання складностей поліфонічної фактури.
- Тема 7. Виявлення жанрових ознак тематичного матеріалу, робота над темпо-ритмічною організацією твору, утриманням єдиного темпу у поєднанні з виразністю інтонування та артикуляції.
- Тема 8. Динамічний план твору, вивчення тонального плану, кадансів, кульмінаційних епізодів
- Тема 9. Вивчення метро-ритмічних особливостей твору.
- Тема 10. Розробка вправ з метою подолання піаністичних складностей твору.
- Тема 11. Аналіз структури, тематичного матеріалу сонати або її частини
- Тема 12. Опанування фактурних елементів творів сонатної форми
- Тема 13. Типові закономірності фактурної організації сонатних циклів «віденської» класики на прикладі сонат Гайдна, Моцарта, Бетховена, вивчення мелізматика.
- Тема 14. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень студента.
- Тема 15. Робота над особливостями педалізації у творах «віденської класики».
- Тема 16. Виконавське охоплення твору великої форми або його частини, виконання кадансів, формування кульмінаційних епізодів, складання виконавського плану
- Тема 17. Типові закономірності композиційної структури та драматургії сонатних циклів «віденської» класики на прикладі сонат Гайдна, Моцарта, Бетховена.
- Тема 18. Самостійне опрацювання (читання з листа) творів композиторів доби віденського класицизму.
- Тема 19. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень студента.
- Тема 20. Специфіка роботи над творами малих форм.
- Тема 21. Робота над інтонаційною виразністю як основою цілісності охоплення твору малої форми.
- Тема 22. Робота над звуковидобуванням legato у кантиленних творах.
- Тема 23. Робота над специфікою педалізації у мініатюрі.
- Тема 24. Артистичне втілення художнього змісту творів під час концертного, конкурсного виступу. Підготовка до виступу.
- Тема 25. Виявлення та реалізація жанрових ознак творів.
- Тема 26. Опрацювання окремих елементів музичного твору.
- Тема 27. Спрямованість роботи на осмислення головних професійних вимог до творів різних жанрів.
- Тема 28. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень учня.
- Тема 29. Робота над розвитком піаністичних можливостей студента з урахуванням рівня його попередньої підготовки та індивідуальних фізично-моторних якостей. Опанування піаністичних вправ.
- Тема 30. Робота над аплікатурою твору, як необхідною умовою для вдосконаленості піанізму.
- Тема 31. Особливості і послідовність роботи над творами віртуозного складу.
- Тема 32. Робота над проблемами слухо-рухової координації, опрацювання вправ на матеріалі твору.

- Тема 33. Самостійне опрацювання рекомендованої викладачем додаткової літератури та прослуховування записів видатних виконавців.
- Тема 34. Робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента, спрямованих на технічно якісне втілення поліфонічної фактури. Виконання вправ для опанування поліфонічної фактури.
- Тема 35. Конкретні завдання для самостійного опрацювання студентом навичок раціонального та творчого відношення до аплікатурних принципів.
- Тема 36. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.
- Тема 37. Темпо-ритмічні жанрові особливості танців у старовинних сюїтах, подолання проблем виконання мелізматики.
- Тема 38. Самостійне опрацювання (читання з листа) з різними стилями та жанрами поліфонічних творів післябарокової доби.
- Тема 39. Виявлення рівня професійної ерудиції та творчих уявлень студента.
- Тема 40. Опанування форми через засоби музичної виразності при виконання варіацій.
- Тема 41. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору.
- Тема 42. Вивчення специфіки ансамблевої гри в творах для фортепіано з оркестром, розуміння диригентського жесту, знання оркестрової партитури.
- Тема 43. Робота над рішеннями педалізації в залежності від стилістичних і жанрових ознак тематизму.
- Тема 44. Робота над комплексом професійних вимог до виконавського втілення романтичного стилю.
- Тема 45. Розвиток музичного мислення та уявлень студента шляхом асоціативного ставлення до конкретно особистої, образно-сислової суті творів.
- Тема 46. Робота над особливостями творів малої форми, їх ритмічними, артикуляційними та динамічними особливостями з урахуванням вимог стилю і жанру.
- Тема 47. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації музичних творів, розвитку образно - асоціативного мислення.
- Тема 48. Самостійне опрацювання рекомендованої викладачем додаткової літератури та прослуховування записів видатних виконавців.
- Тема 49. Робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента, спрямованих на технічно якісне втілення поліфонічної фактури.
- Тема 50. Аналіз поліфонічної фактури з метою виявлення виконавських піаністичних засобів виразності.
- Тема 51. Виховання навичок осмислення та раціональності в роботі над стилістичними принципами втілення поліфонічної фактури творів барокової доби.
- Тема 52. Робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента спрямованих на технічно якісне втілення фортепіанної фактури.
- Тема 53. Виховання навичок цілісного виконання головних завдань музичного твору розгорнутої форми згідно його стилю та образної суттєвості.
- Тема 54. Розвиток тембрального уявлення, колористичних можливостей фактури при виконанні творів малої форми.
- Тема 55. Стилістичні та жанрові особливості творів українських композиторів XIX – першої половини XX століття.
- Тема 56. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриття творчої особистості студента.
- Тема 57. Сумісний аналіз виступив на конкретні поради щодо усунення існуючих недоліків. Виявлення та втілення виконавського плану твору.
- Тема 58. Самостійне опрацювання рекомендованої викладачем додаткової літератури та прослуховування записів видатних виконавців.
- Тема 59. Самостійне вивчення одного твору/частини клавірних сюїт або 2-х–3-х-голосна інвенція І.С. Баха.

- Тема 60. Виявлення виконавського комплексу засобів виразності у творах класичного стилю.
- Тема 61. Робота над особливостями артикуляції, педалізації та орнаментики у творах класичного стилю та в сонатах Скарлатті.
- Тема 62. Типові закономірності композиційної структури та драматургії сонатних циклів «віденської» класики на прикладі сонат Гайдна, Моцарта, Бетховена, Клементі.
- Тема 63. Типові закономірності музичної мови композиційної структури та драматургії сонат Скарлатті.
- Тема 64. Самостійне опрацювання (читання з листа) творів Скарлатті.
- Тема 65. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в імпресіоністичному стилі.
- Тема 66. Робота над тембро-колеритом творів імпресіоністичного стилю.
- Тема 67. Опрацювання культури звуковидобування у творах імпресіоністичного стилю.
- Тема 68. Вміння визначити стильові особливості запису тексту твору імпресіоністичного стилю.
- Тема 69. Вміння знаходити у звуковидобуванні виражальну специфіку та відповідні стилю педальні рішення, розвиток тембральних уявлень.
- Тема 70. Визначення кола проблем при виконанні творів середньої форми.
- Тема 71. Втілення прийомів формобудування у різних жанрах творів розгорнутої форми.
- Тема 72. Робота над засобами музичної виразності, які втілюють стильові ознаки твору.
- Тема 73. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.
- Тема 74. Вирішення піаністичних проблем при виконанні творів розгорнутої форми.
- Тема 75. Специфіка роботи над творами малих форм, робота над інтонаційною виразністю як основою цілісності охоплення твору малої форми.
- Тема 76. Робота над звуковидобуванням legato у кантиленних творах, та специфікою педалізації у мініатюрі.
- Тема 77. Артистичне втілення художнього змісту творів під час концертного, конкурсного виступу. Підготовка до виступу.
- Тема 78. Акцентуація уваги студента на стильових ознаках технічних формул, притаманних тому чи іншому стилю епохи, педалізації та індивідуальним композиторським особливостям фактури.
- Тема 79. Виховання навичок осмисленого та раціонального підходу в роботі над піаністичними труднощами, розвиток знань та умінь, набутих попередніми етапами навчання.
- Тема 80. Робота над якісною та досконалою піаністичною формою виконуваної програми.
- Тема 81. Особливості проведення репетицій у концертному приміщенні. Планування репетиції.
- Тема 82. Вирішення піаністичних проблем при виконанні творів розгорнутої форми.
- Тема 83. Самостійне вивчення Пісні без слів ф. Мендельсона.
- Тема 84. Вдосконалення навичок виконання та втілення специфіки стилю, закономірностей побудови твору сонатної форми.
- Тема 85. Методи роботи над опануванням програми в цілому, над якістю виконавської форми та набуттям відповідного артистизму висловлювання.
- Тема 86. Подальша робота над навичками піаністичної майстерності.
- Тема 87. Виконавське втілення стилю, жанру та індивідуальній суттєвості твору.
- Тема 88. Виховання у студента художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу як необхідних умов для розкриття його творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.
- Тема 89. Активізація образно-асоціативного мислення і уявлення.
- Тема 90. Обговорення відвіданих студентом художніх музеїв, виставок, театрів, прочитаної студентом літератури.
- Тема 91. Розвиток творчих здібностей, художніх уявлень з використанням прикладів з інших видів мистецтв, обговоренням музичних записів та оперування знаннями з інших музичних дисциплін.
- Тема 92. Активізація артистичних та творчих якостей студента, його особистого вкладу у виконання програми.

- Тема 93. Робота над виконавським комплексом стильових засобів музичної виразності, специфікою жанру та форми музичних творів.
- Тема 94. Визначення проблем педалізації відповідно жанру та стилю творів програми виконуваних творів.
- Тема 95. Виявлення виконавського комплексу засобів виразності у творах сучасного стилю.
- Тема 96. Робота над особливостями артикуляції, педалізації та орнаментики у творах класичного стилю та в сонатах Скарлатті.
- Тема 97. Типові закономірності композиційної структури та драматургії новітньої музики.
- Тема 98. Типові закономірності музичної мови композиційної структури та драматургії сонат Скарлатті.
- Тема 99. Самостійне вивчення твору сучасних композиторів та сонати Д. Скарлатті.
- Тема 100. Самостійне вивчення двох творів українських композиторів – класика і сучасного.
- Тема 101. Активізація зусиль випускника на розкриття художньої концепції творів державної програми.
- Тема 102. Усвідомлення особистих якостей стилю епохи, національного та індивідуального композиторського стилю.
- Тема 103. Досягнення максимальної виконавської підпорядкованості засобів музичної виразності: осмисленого синтаксису мови, індивідуальній оркестровці, різноманітності прийомів звуковидобування, виразності ритмічних характеристик.
- Тема 104. Методи роботи над опануванням програми в цілому, над якістю виконавської форми та набуттям відповідного артистизму висловлювання.
- Тема 105. Спільна з викладачем та самостійна робота над визначенням головних проблем, притаманних стилю та жанру, специфіці музичної форми виконуваного репертуару.
- Тема 106. Спільна та самостійна робота студента над загальними технічними формулами фактури та підпорядкованість їх художнім вимогам.
- Тема 107. Робота над максимальною досконалістю піаністичної форми виконання творів державної програми.

Форми та технології навчання

Дисципліна «Спеціальний інструмент (фах)» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» фортепіанного факультету Академії складається з індивідуальних занять та великої частки годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає обов'язкові концертні (публічні) виступи для набуття виконавського сценічного досвіду.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного фортепіанного репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу. За умови дистанційного навчання через протиепідеміологічні заходи, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали завантажуються на [GOOGL DISK ifm1.2nmau@gmail.com](mailto:ifm1.2nmau@gmail.com). Програми модульних контрольних робіт у формі концертного виступу студентів у формі посилання на YOUTUBE надсилаються на офіційні електронні адреси кафедр або у особистих повідомленнях на офіційні сторінки кафедр мережі ФБ.

Методи контролю

Підсумковими формами контролю з дисципліни «Спеціальний інструмент (фах)» за професійним та творчим розвитком студентів освітнього ступеня «Бакалавр» є іспити у 2 – 7 семестрах, залік з оцінкою у 1 семестрі та державний екзамен наприкінці 8 семестру. Крім того, протягом кожного

семестру (за винятком 1 семестру) студент освітнього ступеня «Бакалавр» мусить не менше одного разу виступити в академічному концерті з спеціально підготовленою програмою, що створює певну ритмічність сценічного досвіду та виступає своєрідним аналогом обов'язкового семінару.

Залікові та іспитові вимоги:

1 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Залік: 1. Поліфонічний твір; 2. Віртуозна п'еса; 3. Твір за вибором.

2 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Академічний концерт (класична соната в повному обсязі).

Іспит: 1. І.С. Бах. Прелюдія та fuga з ДТК; 2. Етюд Ф.Шопена; 3. Кантилена п'еса.

3 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Іспит (вільна програма).

4 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Академічний концерт (твір крупної форми /соната, варіації, концерт, сюїта, цикл/ післякласичного періоду).

Іспит: 1. Поліфонічний твір /післябарокової доби; 2. Самостійно підготовлений твір /частини клавірних сюїт або 2-голосна інвенція Й. С. Баха/.

5 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Іспит (вільна програма).

6 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Академічний концерт (2 віртуозні етюди, один з яких етюд Ф. Шопена).

Іспит: 1. Романтичний твір середньої форми /можливе виконання циклу, варіацій/; 2. Самостійно підготовлений твір /Ф. Мендельсон. «Пісня без слів»/.

7 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Іспит (вільна програма).

8 семестр.

Академічний концерт (вільна програма).

Колоквіум з фаху.

Державний екзамен: у випускній програмі мають бути представлені два або більше творів різних стилів з обов'язковим включенням твору імітаційно-поліфонічного складу.

Система оцінювання

Семестри 1, 3, 5, 7, 8

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульна робота (академічний концерт)	40
2.	Відвідування занять	5
3.	Участь у конкурсі/концерті	5
4.	Іспит (залік)	50
	Всього	100

Семестри 2, 4, 6, 8

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульна робота (академічний концерт)	20
2.	Модульна тематична робота (тематична виконавська програма)	20
3.	Відвідування занять	5
4.	Участь у конкурсі/концерті	5
5.	Іспит (залік)	50
	Всього	100

Критерії оцінювання виконання програми та фахових знань студентів по 100-бальній шкалі (у зіставленні з оцінкою ECTS та національною шкалою) оцінювання виконання програми з дисципліни

ECTS	Бал	Іспит	Залік	Загальні параметри оцінки				
				Рівень складності програми	Інтерпретаторське мислення, розуміння стилю	Технічна майстерність	Артистизм	Стабільність виконання
A	100	В І Д М І Н Н О	З А Р А	Найвищий	Глибоке, зріле, індивідуальне	Блискуча, художньо завершена	Яскравий, органічний	Висока
	95			Найвищий, високий	Глибоке, зріле, індивідуальне	Відмінна	Органічний	Висока
	90			Найвищий, високий	Зріле, переконливе	Відмінна	Сформований	Висока
B	85	Д О Б Р Е	А Х О В	Високий	Переконливе, традиційне	Добра	Сформований	Достатня
C	80			Високий	Не завжди переконливе	Добра	Сформований	Достатня
	75			Високий, середній	Формальне, непереконливе	Добра	Невиразний або зовнішній	Достатня
D	70	З А Д О В І Л Ь Н О	В А Н О	Середній або завищений	Формальне, непереконливе	Недосконала	Невиразний або зовнішній	Часткова
	65			Середній	Непереконливе	Недосконала	Невиразний	Часткова
E	60			Середній	Фрагментарне	Недосконала	Невиявлений	Недостатня
FX	40	Незадов. з можливістю повтор. склад.	Не зарах. з можливістю повтор. склад.	Низький	Фрагментарне	Обмежена	Невиявлений	Недостатня
F	20	Незадов. з повтор. вивч. дис.-ни	Не зарах. з повтор. вивч. дис.-ни	Низький	Слабко сформоване	Обмежена	Відсутній	Недостатня

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Виконавські школи вищих учбових закладів України: тематичний збірник наукових праць/ Київська державна консерваторія ім. П.І. Чайковського. – Київ, 1990. – 180 с.
2. Володимир Горовиць та проблеми виконавства ХХІ століття:Збірка статей. –К., КДВМУ ім.Р.М.Глієра, 2006. – 222 с.
3. Вознесенська Є.І. Виконавські інтерпретації двоголосних інвенцій Й.С.Баха: Навчальний посібник. – К., НМАУ імені П.І.Чайковського, 2006. – 116 с.
4. Зі спадщини майстрів. Книга перша: Збірка статей//Науковий вісник НМАУ. – Вип..30. – К., 2003.- 284 с.
5. Зі спадщини майстрів. Книга друга: Збірка статей//Науковий вісник НМАУ. – Вип. 101. – К., 2013. – 490 с.
6. Касьяненко Л.О. Робота піаніста над фактурою: Посібник з вивчення виконавської інтерпретації фактури фортепіанного твору. – К., НМАУ, 2003. – 168 с.
7. Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва сторіччя. – Т.:АСТОН, 2006. – 608 с.
8. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах: Навчальний посібник. – Тернопіль: СМТ «Астон», 1998 – 300 с.
9. Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво Шопена: Науково-методичний нарис. – Тернопіль: СМП «АСТОН», 2000. – 80 с.
10. Кашкадамова Н. Фортеп'янно – виконавське мистецтво України. Історичні нариси. – Львів: КІНПАТРИ ЛТД, 2017. – 616 с.
11. Київська фортепіанна школа. Імена та часи: Колективна монографія. – Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. – 630 с.
12. Проблеми фортепіанного виконавства та педагогіки: Збірка статей// Науковий вісник НМАУ. – Вип. 71. – К., 2008. – 160 с.
13. Ракул Ю.К. Мистецтво педалізації як один з основних засобів виразності фортепіанного виконавства:Навчально-методичний посібник. – Одеса:Фотосинтетика, 2007. – 160 с.
14. Рощина Т. Кантілена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного діяча київської школи піанізму// Музичне виконавство. Кн. 9. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2003. – Вип.26. – С. 82 – 93.
15. Рощина Т. Олександр Александров: педагог про стильові аспекти фортепіанного виконавства// Музичне виконавство. Кн.7. – К., Науковий вісник НМАУ, 2001. – Вип. 18. – С. 169 – 178.
16. Рощина Т. Олександр Александров про музичний романтизм як явище піаністичної культури //Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2003. - Вип. 9. – С. 171 – 183.
17. Ф. Шопен: 200 років романтизму: Збірка статей// Науковий вісник НМАУ. – Вип.102. – К., 2011. – 160 с.

Допоміжна

1. Зильберман Ю., Смилянская Ю. Киевская симфония Владимира Горовица. Книга 1. – К.: Міжнародний благодійний фонд конкурсу Володимира Горовиця, 2002. – 411 с.
2. Регіна Самійлівна Горовиць та її уроки/ Н.І. Руденко. – Монографія. – Київ: КДВМУ, 2001. – 255 с.
3. Рощина Т. Владимир Вячеславович Пухальский (1848 – 1933 гг.), основоположник киевской фортепианной школы// Культурологія та мистецтвознавство. – К.: Київське музикознавство, 2004. – Вип.13. – С. 117 – 126.
4. Рощина Т. Деякі проблеми української школи піанізму на рубежі століть// Музичне виконавство. Кн. 6. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2000. – Вип. 14. – С. 41 – 49.

5. Рощина Т. Из истории киевской фортепианной школы: профессор Владимир Владимирович Нильсен // Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2004. - Вип. 15. – С. 248 – 258.
6. Рощина Т. Репертуарная модель пианиста – исполнителя: творческий поиск или выбор стереотипа // Музичний твір як творчий процес. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2002. – Вип.21. – С.246 - 253.
7. Рощина Т. Світло особистості Лідії Борисівни Шур – музиканта і педагога// Музичне виконавство. – К.: Науковий вісник НМАУ, 1999. – Вип. 3. – С. 162 – 170.
8. Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.1. – Київ: КДВМУ, 1997. – 76 с.
9. Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.2. – Київ: КДВМУ, 1998. – 112 с.
10. Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.3. – Київ: КДВМУ, 1999. – 79 с.
11. Снегірьов О.М. Піаністи України ХХ ст. – Київ: КДВМУ, 2001. – 159 с.
12. Степаненко М.Б. Статті. Дослідження. Спогади. – Київ: Гроно, 2016. – 214 с.
13. Фридерик Шопен: Збірка статей// Науковий вісник НМАУ. – Вип. 9.- Львів: Видавництво «Сполом», 2000. – 399 с.
14. Хурсина Ж.И. Выдающиеся педагоги-пианисты Киевской консерватории (1917 – 1938). – К.: Муз. Украина, 1990. – 134 с.
15. Шукайло В.Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста: Навчальний посібник. – Х.: Факт, 2004. – 160 с.